

Dansk blandt verdens sprog

Af: Anne-Marie Hatami-Rezania,
lærer i dansk som andetsprog

Dansk er højt på listen over de mest talte sprog i verden. Det tilhører den indoeuropæiske sprogfamilie og er dermed i familie med så eksotiske sprog som indisk og persisk, men ikke med finsk og grønlandsk.

Som danskere opfatter vi ofte vores sprog som et relativt lille sprog, men ser vi det i global sammenhæng, er dansk slet ikke så lille et sprog endda. Dansk er faktisk et af de mest talte sprog i verden. På førstepladsen ligger kinesisk (mandarin), der tales af 873 mio., dernæst følger spansk med 322 mio., og først på 3. pladsen kommer engelsk, der tales af 309 mio. Dansk tales af knap fem en halv mio. mennesker og er dermed nr.103. (Kilde: Ethnologue, se web-adresse nedenfor). Det er meget svært at opgøre hvor mange sprog der er i verden, for hvordan skal man definere begrebet sprog? Et sprog er et sprog, når det tales af en gruppe mennesker, der indbyrdes forstår hinanden. Men hvad så med dialekter og nabo-sprog? Nogle vil hævde, at dansk, norsk og svensk faktisk er ét sprog, fordi vi forstår hinanden, mens der i andre sprog er dialekter, som ikke er indbyrdes forståelige. Derfor skal optællinger som den over de mest talte sprog i verden kun ses som et fingerpeg. Der er mange forskellige måder at gøre det op på. Alt efter hvordan man klassificerer et selvstændigt sprog, er der et sted mellem 5000 og 7000 talte sprog i verden. Ethnologue oplister 7299 sprog, men nogle af dem tales kun af ganske få personer. Engelsk er officielt sprog i 54 lande, og er dermed det mest udbredte officielle sprog.

Hvem taler dansk?

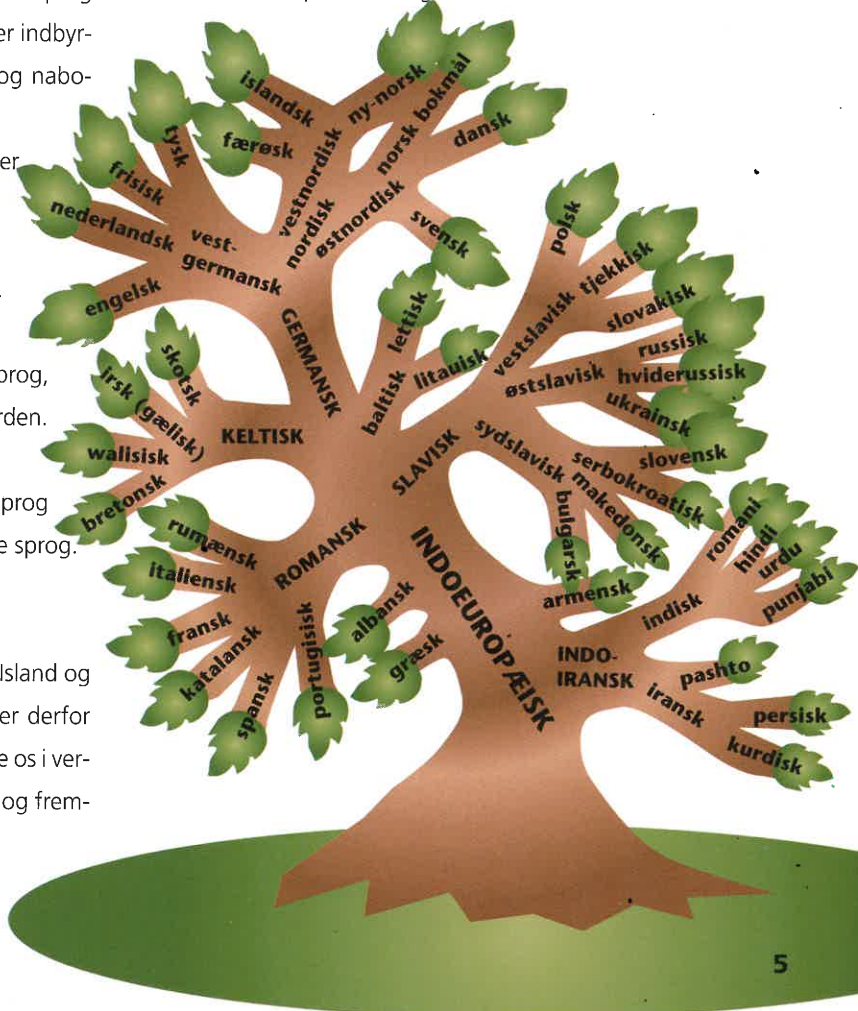
Dansk tales stort set kun i Danmark, lidt i Grønland, Island og Slesvig-Holsten, samt blandt danske emigranter. Vi er derfor vant til at skulle lære fremmedsprog for at kunne klare os i verden. Vores erfaring med at lære andre sprog er først og frem-

mest knyttet til engelsk, men også til tysk, fransk og spansk. Det volder os ikke de store problemer, men vi tænker måske heller ikke på, at disse sprog er nært beslægtede med dansk og således relativt nemme at lære. De er alle såkaldt indoeuropæiske sprog, de har samme alfabet, mange fælles lyde og de samme grammatiske principper. Derfor kan vi også somme tider have svært ved at forstå, at det kan være så svært for andre at lære dansk.

Den indoeuropæiske sprogfamilie

Indoeuropæisk er en sprogfamilie, hvis sprog tales i det meste af Europa og Amerika, samt Iran, Pakistan, nordligste 2/3 af Indien, Bangladesh, Sri Lanka (singalesisk, ikke tamil), Nepal m.v. De indoeuropæiske sprog tales således af omkring 3 milliarder mennesker, svarende til ca. halvdelen af Jordens befolkning.

Sprogforskere er ikke enige om, hvor det indoeuropæiske grundprog helt præcis stammer fra, men der synes at være enighed om, at det er opstået i områder lige nord for Sortehavet og/eller det Kaspiske Hav for ca. 6000 år siden. Herfra har det bredt sig sydøstover og udviklet sig til indiske og iranske sprog, og mod vest og nord til de fleste af de sprog, vi kender som europæiske i dag.

Det indoeuropæiske sprogtræ i en forenklet udgave. Dansk ses øverst i den nordiske gren.

Dansk hører til den germanske gren, der omfatter dansk, tysk, engelsk, hollandsk og alle de nordiske sprog. De nordiske sprog er opdelt i en vestnordisk og en østnordisk gren, hvor dansk tilhører den østnordiske sammen med svensk og norsk bokmål. De vestnordiske sprog er islandsk og færøsk samt nynorsk, som er baseret på oprindelige norske dialekter.

Andre sprogfamilier

Finsk hører til en helt anden sprogfamilie, nemlig den uraliske, som omfatter finsk, estisk, ungarsk og samiske sprog. Grønlandsk, som også er et sprog, der tales i Norden, tilhører den eskimoiske sprogfamilie.

Ethnologue beskriver over hundrede sprogfamilier, hvoraf den indoeuropæiske er langt den største. Den næststørste er den Sino-tibetanske, som kinesisk tilhører, og som tales af ca. 1,2 milliarder mennesker. Derefter følger Niger-Congo, hvis sprog tales af ca. 400 millioner i Afrika, og på fjerdepladsen finder vi de Afro-asiatiske sprog, som arabisk tilhører, og som tales af ca. 250 millioner.

Syntetiske og analytiske sprog

Der kan være meget store forskelle på sprog i verden. En af de mest tydelige er forskellen på såkaldte syntetiske og analytiske sprog. Syntetiske sprog kan rumme en hel sætning i én enkelt ordsammensætning med temaet først og alt det, der vedrører temaet hængt bagefter (fx grønlandsk). I analytiske sprog er ordene små enkelte enheder, som ikke kan bøjes, og sætninger kan derfor have forskellig betydning alt efter sammenhængen (fx vietnamesisk). Dansk ligger et sted midt imellem, vi har fx pronomener (stedord), adverbier (biord) og præpositioner (forholdsord) for sig selv, men bøjer verber (udsagnsord) i tid og substantiver (navneord) i tal og bestemt-hed.

Forskellige alfabeter

Dansk skrives med det latinske alfabet ligesom over halvdelen af verdens skriftsprog. Men der er som bekendt mange forskellige alfabeter i verden, og de er ligesom sprogene i familie med hinanden, selv om de ofte ikke følger de sproglige familierelationer.

De første skriftsprog blev til i Mellemøsten. Det startede med hieroglyfferne, som fønikerne videreudviklede til den fønikiske skrift. Gennem fønikerens handelsforbindelser og mellemøstens byer bredte og udviklede skriftsproget sig til så forskellige alfabeter som det græske, det hebraiske, det indiske, og det thailandske. Runerne var en kantet udgave af græsk.

Græsk udviklede sig i to retninger, en østlig og en vestlig. Det østgræske alfabet fulgte med missionærer til Rusland, og blev til det kyrilliske alfabet, som bl.a. russisk skrives med. Den vestgræske skrift kom til Italien og udviklede sig til det latinske alfabet, som missionærer siden bragte med sig til Nord-europa. Alle de alfabeter, som stammer fra den fønikiske skrift, kaldes de semitisk/romerske alfabeter.

Et andet vigtigt skriftsprog er det kinesiske alfabet, som blev skabt i Kina med en blanding af billed- og betydnings-tegn. Dette alfabet bruges i dag af bl.a. kinesere og japanere, selv om de to sprog i øvrigt ikke er familie med hinanden.

Er det danske sprog i fare for at dø ud?

Sprogforskere mener, at ca. halvdelen af verdens sprog vil være forsvundet om hundrede år. Dansk hører som sagt til blandt verdens store sprog, og står ikke umiddelbart i fare for at uddø. Dansk står også stærkt, fordi det er nationalitets-sprog, og som sådan er velbeskrevet og har prestige. Desuden skrives og udgives der rigtig meget på dansk, hvilket er med til at befæste sprogets stilling. Mange er bekymrede for, hvordan det skal gå med dansk, når det påvirkes så meget af engelsk, som det gør i dag. En del eksportvirksomheder har engelsk som arbejdssprog, ligesom en række uddannelser nu kan tages på engelsk. Engelske låneord myldrer ind i dansk, ikke mindst fra den globale edb-kommunikation.

Men foreløbig er der altså ikke udsigt til at dansk forsvinder. De nye engelske gloser fordanskes i bøjning og udtale, tænk bare på ord som "printer", som vi udtaler med æ i stedet for i, og d i stedet for t, helt i tråd med danske udtaleregler. Eller verbet "to mail", som i dansk har fået begrænset betydning (at sende e-mail) og bøjes på dansk: at maile, mailer, mailede, har mailet. Måske skulle vi bare glæde os over den engelske indflydelse. Jo tættere sprogene kommer på hinanden, jo lettere er de at lære. Og engelsk er blevet verdens nye lingua franca, dvs. hjælpesprog for folk, der har forskellige modersmål, så det er rart at kunne. Men dansk vil fortsat være en forudsætning for at klare sig og leve i det danske samfund, så der er ingen vej udenom. Det skal læres, og det er ikke så ligetil. Især ikke, hvis man kommer med en helt anden sproglig baggrund.

Men selv for folk med nærtbeslægtet modersmål kan det være svært at lære dansk. I næste nr. af **...i dialog** kommer vi nærmere ind på, hvorfor det er så svært.

Man kan læse mere på www.ethnologue.com, www.sproget.dk, www.norden.org/nordenssprak, www.olestig.dk, www.hjem.get2net.dk/sprogbog.